GOTICO-ANTIQUA, PROTO-ROMAN, HYBRID.
15TH CENTURY TYPES BETWEEN GOTHIC AND ROMAN
ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE TYPOGRAPHIQUE

RUSCH ‘R-BIZARRE’ PROTO-ROMAN 103R
ADOLF RUSCH
STRASBOURG 1467-74

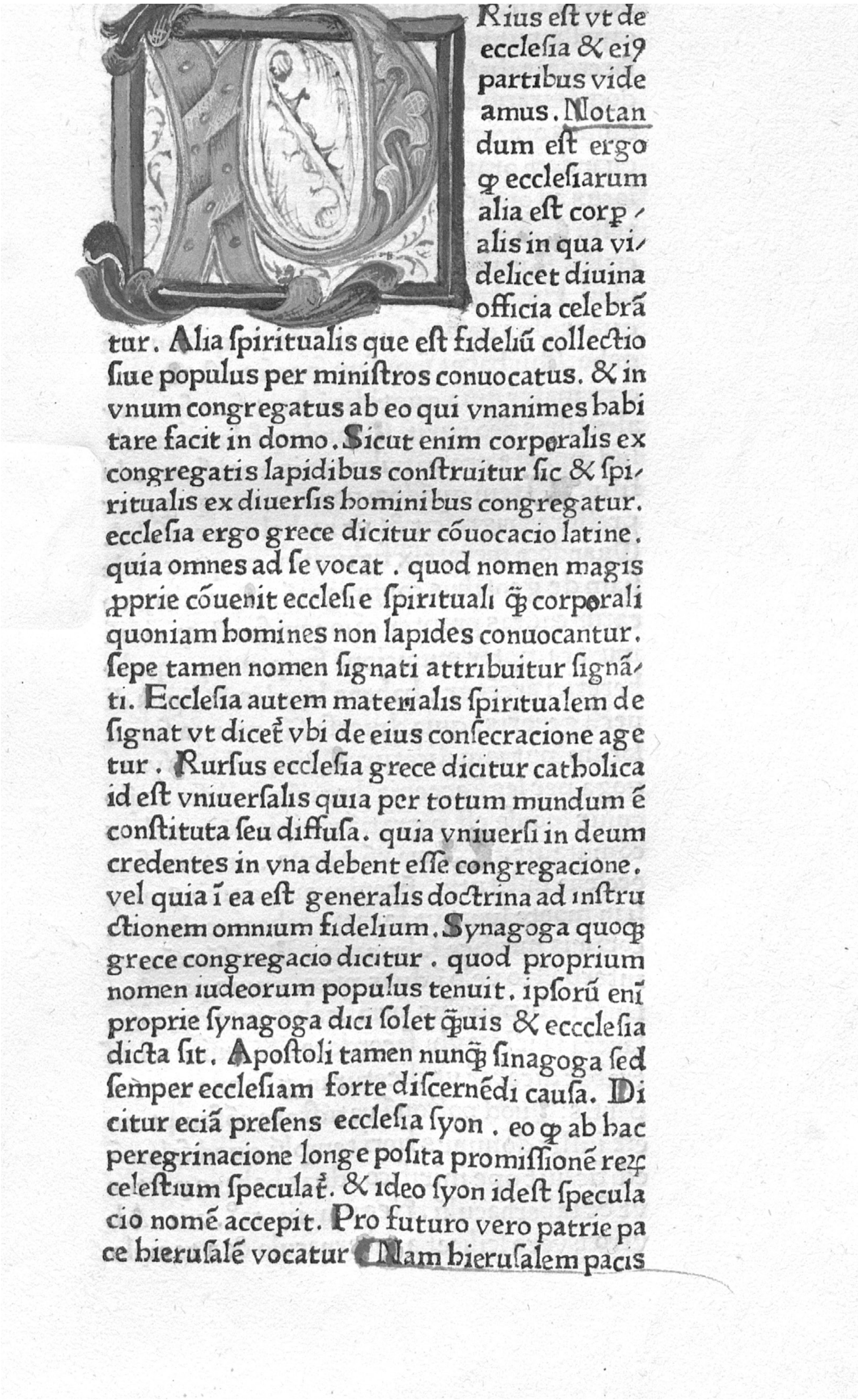

Rius eſt vt de
eccleſia & ei9
partibus vide
amus. Notan
dum eſt ergo
ꝙ eccleſiarum
alia eſt corp⸗
alis in qua vi⸗
delicet diuina
officia celebrã
tur. Alia ſpiritualis que eſt fideliũ collectio
ſiue populus per miniſtros conuocatus. & in
vnum congregatus ab eo qui vnanimes habi
tare facit in domo. Sicut enim corporalis ex
congregatis lapidibus conſtruitur ſic & ſpi⸗
ritualis ex diuerſis hominibus congregatur.
eccleſia ergo grece dicitur cõuocacio latine.
quia omnes ad ſe vocat. quod nomen magis
ꝓprie cõuenit eccleſie ſpirituali q̄ corporali
quoniam homines non lapides conuocantur.
ſepe tamen nomen ſignati attribuitur ſignã⸗
ti. Eccleſia autem materialis ſpiritualem de
ſignat vt dicet̃ vbi de eius conſecracione age
tur. Rurſus eccleſia grece dicitur catholica
id eſt vniuerſalis quia per totum mundum ẽ
conſtituta ſeu diffuſa. quia vniuerſi in deum
credentes in vna debent eſſe congregacione.
vel quia ĩ ea eſt generalis doctrina ad inſtru
ctionem omnium fidelium. Synagoga quoq;
grece congregacio dicitur. quod proprium
nomen iudeorum populus tenuit. ipſorũ enĩ
proprie ſynagoga dici ſolet q̄uis & eccleſia
dicta ſit. Apoſtoli tamen nunq̄ ſinagoga ſed
ſemper eccleſiam forte diſcernẽdi cauſa. Di
citur eciã preſens eccleſia ſyon. eo ꝙ ab hac
peregrinacione longe poſita promiſſionẽ reꝝ
celeſtium ſpeculat̃. & ideo ſyon ideſt ſpecula
cio nomẽ accepit. Pro futuro vero patrie pa
ce hieruſalẽ vocatur. Nam hieruſalem pacis

DE UNIVERSO, HRABANUS MAURUS, 1467-1474 (?) ACTUAL SIZE

Rius eſt vt de
eccleſia & ei9
partibus vide
amus. Notan
dum eſt ergo
ꝙ eccleſiarum
alia eſt corp⸗
alis in qua vi⸗
delicet diuina
officia celebrã
tur. Alia ſpiritualis que est fileiũ collectio
ſiue populus per miniſtros conuocatus. & in
vnum congregatus ab eo qui vnanimes habi
tare facit in domo. Sicut enim corporalis ex
congregatis lapidibus conſtruitur ſic & ſpi⸗
ritualis ex diuerſis hominibus congregatur.
eccleſia ergo grece dicitur cõuocacio latine.
quia omnes ad ſe vocat. quod nomen magis
ꝓprie cõuenit eccleſie ſpirituali n corporali
quoniam homines non lapides conuocantur.
ſepe tamen nomen ſignati attribuitur ſignã⸗
ti. Eccleſia autem materialis spiritualem de
ſignat vt dicet̃ vbi de eius conſecracione age
tur. Rurſus eccleſia grece dicitur catholica
id eſt vniuerſalis quia per totum mundum ẽ
conſtituta ſeu diffuſa. quia vniuerſi in deum
credentes in vna debent eſſe congregacione.
vel quia ĩ ea eſt generalis doctrina ad inſtru
ctionem omnium fidelium. Synagoga quoꝭ
grece congregacio dicitur. quod proprium
nomen iudeorum populus tenuit. ipſorũ enĩ
proprie ſynagoga dici solet nuis & eccleſia
dicta sit. Apostoli tamen nunn ſinagoga ſed
ſemper eccleſiam forte diſcernẽdi cauſa. Di
citur eciã preſens eccleſia ſyon. eo ꝙab hac
peregrinacione longe poſita promiſſionẽ reꝝ
celeſtium ſpeculat̃. & ideo ſyon ideſt ſpecula
cio nomẽ accepit. Pro futuro vero patrie pa
ce hieruſalẽ vocatur. Nam hieruſalem pacis

ACTUAL SIZE: 14,6 PT

quoniam homines non lapides conuocantur.
ſepe tamen nomen ſignati attribuitur ſignā-
ti. Eccleſia autem materialis ſpiritualem de
ſignat vt dicet̃ vbi de eius conſecracione age
tur. Rurſus eccleſia grece dicitur catholica
id eſt vniuerſalis quia per totum mundum ē
conſtituta ſeu diffuſa. quia vniuerſi in deum

quoniam homines non lapides conuocantur.
ſepe tamen nomen ſignati attribuitur ſignā-
ti. Eccleſia autem materialis spiritualem de
ſignat vt dicet̃ vbi de eius conſecracione age
tur. Rurſus eccleſia grece dicitur catholica
id eſt vniuerſalis quia per totum mundum ē
conſtituta ſeu diffuſa. quia vniuerſi in deum

DE UNIVERSO, HRABANUS MAURUS, 1467-1474 (?) SCALE: 210%

31,15/31,15 PT

A B C D E F G H

I L M N O P Q R

S T V X Y Z

a b c d e f g h i k l m n

o p q r s ſ t u v x y z

RUSCH ‘R-BIZARRE’ PROTO-ROMAN 103R

110 PT

COLLECTED SOURCES SCALE: 360%

FULL GLYPHSET

Non eram nescius Brute cum quæ summis ingeniis exqui-
sitaque doctrina philosophi Græco sermone tractavissent
ea Latinis litteris mandaremus fore ut hic noster labor in
varias reprehensiones incurreret. nam quibusdam et iis
quidem non admodum indoctis totum hoc displicet phi-
losophari. quidam autem non tam id reprehendunt si
remissius agatur sed tantum studium tamque multam ope-
ram ponendam in eo non arbitrantur. erunt etiam et ii
quidem eruditi Græcis litteris contemnentes Latinas qui se
dicant in Græcis legendis operam malle consumere. pos-
tremo aliquos futuros suspicor qui me ad alias litteras vocent
genus hoc scribendi etsi sit elegans personae tamen et
dignitatis esse negent. Contra quos omnis dicendum bre-
viter existimo. Quamquam philosophiae quidem vitu-
peratoribus satis responsum est eo libro quo a nobis philo
sophia defensa et collaudata est cum esset accusata et vitupe
rata ab Hortensio. qui liber cum et tibi probatus videretur et
iis quos ego posse iudicare arbitrarer plura suscepi veritus
ne movere hominum studia viderer retinere non posse. Qui
autem si maxime hoc placeat moderatius tamen id volunt
fieri difficilem quandam temperantiam postulant in eo quod
semel admissum cœrceri reprimique non potest ut prope-
modum iustioribus utamur illis qui omnino avocent a phi-
losophia quam his qui rebus infinitis modum constituant
in reque eo meliore quo maior sit mediocritatem desiderent.
Sive enim ad sapientiam perveniri potest non paranda nobis
solum ea sed fruenda etiam sapientia est sive hoc difficile est
tamen nec modus est ullus investigandi veri nisi inveneris
et quærendi defatigatio turpis est cum id quod quæritur sit
pulcherrimum. etenim si delectamur cum scribimus quis
est tam invidus qui ab eo nos abducat sin laboramus quis est
qui alienae modum statuat industriae nam ut Terentia-
nus Chremes non inhumanus qui novum vicinum non vult
fodere aut arare aut aliquid ferre denique non enim illum
ab industria sed ab inliberali labore deterret sic isti curiosi quos
offendit noster minime nobis iniucundus labor. is igitur est
difficilius satis facere qui se Latina scripta dicunt contemnere.
in quibus hoc primum est in quo admirer cur in gravis-
simis rebus non delectet eos sermo patrius cum idem fabel-
las Latinas ad verbum e Græcis expressas non inviti legant.
quis enim tam inimicus pæne nomini Romano est qui Ennii
Medeam aut Antiopam Pacuvii spernat aut reiciat quod se
isdem Euripidis fabulis delectari dicat Latinas litteras oderit
Synephebos ego inquit potius Cæcilii aut Andriam Teren-
tii quam utramque Menandri legam A quibus tantum dissen-
tio ut cum Sophocles vel optime scripserit Electram tamen
male conversam Atilii mihi legendam putem de quo Lucilius
ferreum scriptorem verum opinor scriptorem tamen ut
legendus sit. rudem enim esse omnino in nostris pœtis aut iner-
tissimæ segnitiæ est aut fastidii delicatissimi. mihi quidem
nulli satis eruditi videntur quibus nostra ignota sunt. an tinam
ne in nemore nihilo minus legimus quam hoc idem Græcum

DE FINIBVS BONORVM ET MALORVM, CICERO, 44 BC   14/16 PT

LATIN ABBREVIATIONS
DISCRETIONARY LIGATURES

ã	am
ƀ	bis
đ	de des dicit dictus dis dit dum und
ẽ	em en est
g̃	gra
ħ	hic
ꝉ	lu ul
ĩ	in ini im imu ire mi min ni nim
õ	on om io odo
ꝑ	par per
ꝓ	pro prop
p̃	pra
ꝗ	quid
q̊	quo
ꝙ	quod
qꝫ	que
q̊ꝫ	quoque
q̃ꝫ	quam
r̃	ter tr
t̊	tio
ũ	um un
&	et
ↄ	con
ꝫ	et
ꝝ	rum
ꝰ	us

HISTORICAL LIGATURES
STANDARD LIGATURES

ct	ct
ff	ff
ſſ	ſſ
ſt	ſt

HISTORICAL FORMS
STYLISTC ALTERNATES

ſ	s

RUSCH ‘R-BIZARRE’ 103R [TW], PROTO-ROMAN FIRST USED IN STRASBOURG BY ADOLF RUSCH FOR RABAN MAUR’S *DE UNIVERSO* [ISTC] BETWEEN 1467-74 (EXACT DATE UNKNOWN) AND USED UNTIL 1475.

TYPE DESIGN WORKSHOP AT ESAL METZ AND BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE METZ, HELD BY JÉRÔME KNEBUSCH, METZ, APRIL 2018.

SOURCES : *SECRETUM DE CONTEMPTU MUNDI,* FRANCESCO PERTRARCA, 1473 [ISTC].

WORKSHOP PARTICIPANTS : SUZY MICHEL, ANTHONY VISCONTI, ANIS REMAKI, LAUREEN REVOCATO, SEBALD PAUER, HELENA BERG, JEANNE RICHARME, CYNTHIA MACRI, KATHARINA VILIEVA, MADELEINE PINOT, SOLINE GUIGONIS, LUCIE MEDDA, ALEXIS FAUDOT.

FONT DESIGNED AND PRODUCED BY ALEXIS FAUDOT AND RAFAEL RIBAS, DIRECTED BY JÉRÔME KNEBUSCH, ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE TYPOGRAPHIQUE (ANRT), NANCY.

IMAGES : COPYRIGHT BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK, MÜNCHEN
& ANRT, NANCY.

PUBLISHED UNDER THE SIL OPEN FONT LICENCE AND AVAILABLE AT
GOTICO-ANTIQUA.ANRT-NANCY.FR

COPYRIGHT ANRT, ALL RIGHTS RESERVED, 2019
VERSION: 1.0, 25 APRIL 2019
ADDED GLYPHS:

JKUWj